

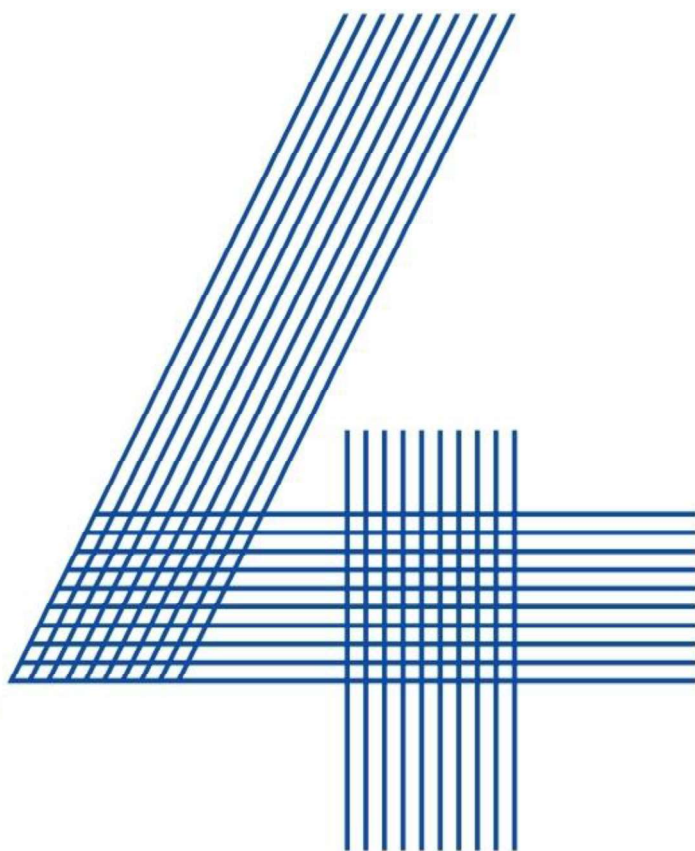
CUMIEIRA

Cadernos de investigación da nova Filoloxía Galega

Departamento de Filoloxía Galega e Latina

Vol. 4 - 2019

Xosé A. Fernández Salgado (ed.)



Universidade de Vigo

Departamento de
Filoloxía Galega e Latina

CUMIEIRA

*Cadernos de investigación
da nova Filoloxía Galega*

Vol. 4 – 2019

Xosé A. Fernández Salgado (ed.)

Departamento de Filoloxía Galega e Latina

UNIVERSIDADE DE VIGO

Cumieira : Cadernos de investigación da nova Filoloxía Galega. Vol. 4 / Xosé A. Fernández Salgado (ed.). -- Vigo: Universidade de Vigo, Departamento de Filoloxía Galega e Latina, 2019
172 p.; 24 cm
D.L. VG 550-2019
ISBN 978-84-8158-822-4
1. Filoloxía Galega. I. Fernández Salgado, Xosé Antonio, ed. lit. II. Universidade de Vigo, Departamento de Filoloxía Galega e Latina, ed.

© Departamento de Filoloxía Galega e Latina (Universidade de Vigo)

© Javier Benavides da Vila, Lorena Puga Areal, Manuel Vilaboa Cebreiro,
Brais Rodríguez Rodríguez, Raquel Vázquez Vázquez, Sonia Sobral Vázquez

© Das fotografías Xosé Suárez, Virxilio Viéitez e Cristina García Rodero, ou sucesores

© Xosé A. Fernández Salgado (ed.)

Revisión científica do volume 4:

Benigno Fernández Salgado (UVigo), Ana Iglesias Álvarez (UVigo), Xosé Soto Andión (UVigo),
Alexandre Rodríguez Guerra (UVigo) e Xosé A. Fernández Salgado (UVigo)

Maquetación: Xosé A. Fernández Salgado

Deseño da portada: Tania Sueiro (Área de Imaxe da Universidade de Vigo)

Edición:

Departamento de Filoloxía Galega e Latina da Universidade de Vigo
Facultade de Filoloxía e Tradución
Campus das Lagoas-Marcosende - 36310 Vigo

Impresión: Tórculo Comunicación Gráfica, S.A.

Dep. Legal: VG 550-2019

ISBN: 978-84-8158-822-4

CUMIEIRA. Cadernos de investigación da nova Filoloxía Galega aparece recollida na base de datos DIALNET, en BILEGA, no *Catálogo Italiano dei Periodici* ACNP (Università di Bologna), en *Linguistic Bibliography* e Brillonline de BRILL.

Índice / Index

- 9** Limiar /
 Introduction
- 11** JAVIER BENAVIDES DA VILA
 O tratamento das linguas na Educación Primaria dunha comunidade
 bilingüe. O caso galego /
 Handling languages at primary school level in a bilingual community.
 The situation in Galicia
- 35** LORENA PUGA AREAL
 O *teísmo* en tres parroquias de Tui: situación e percepción
 entre os seus falantes /
 Study about the use of the atonic personal pronoun te in three
 Tui parishes: situation and perception among ist speakers
- 61** MANUEL VILABOA CEBREIRO
 A inestabilidade das consoantes oclusivas velares tras nasal
 na fala de Pazos de Borbén /
 The instability of velar occlusive consonants after nasal consonants
 in the dialect of the Galician speakers of Pazos de Borbén
- 87** BRAIS RODRÍGUEZ RODRÍGUEZ
 A técnica *matchet-guise* e o seu uso na Educación Primaria para detectar
 actitudes lingüísticas /
 The matched-guise and its use for detecting linguistic attitudes
 in Primary Education

- 113** RAQUEL VÁZQUEZ VÁZQUEZ
Ver e mirar: unha aproximación ó discurso fotográfico
en Galicia /
*Watching and seeing: an approximation to photographic
discourse in Galicia*
- 139** SONIA SOBRAL VÁZQUEZ
Tipoloxía oracional e pronomes persoais na tradución ó romanés
d' *Os outros feirantes*. Estudo contrastivo /
*Sentence typology in the use of personal pronouns of Os outros feirantes
Romanian translation. A contrastive study*
- 167** Autoras e autores de *Cumieira*, vol. 4 /
Cumieira's authors
- 169** Normas para o envío de orixinais /
Manuscript submissions guidelines. Information for authors

A TÉCNICA *MATCHED-GUISE* E O SEU USO NA EDUCACIÓN PRIMARIA PARA DETECTAR ACTITUDES LINGÜÍSTICAS

*The «matched-guise» and its use for detecting linguistic attitudes
in Primary Education*

Brais Rodríguez Rodríguez

Universidade de Vigo – Campus de Ourense
bnhogzz@gmail.com

Resumo: Este traballo avalía os prexuízos lingüísticos nun grupo de estudantes de 6º de Educación Primaria da cidade de Ourense en relación ás variedades dialectais do galego, aplicando a técnica *matched-guise* ('técnica das máscaras'). Partindo da hipótese de que o alumnado pode relacionar algunhas pronuncias con certas características dos falantes, pedíuselles que cubrisen un cuestionario despois de oír dous textos, un con pronuncias dialectais e outro en galego estándar. Os resultados confirman as hipóteses iniciais segundo as cales o galego dialectal é asociado polo alumnado ó mundo rural e o normativo ó urbano; ademais, deixan ver un rexeitamento cara ás formas dialectais do galego.

Palabras chave: *matched-guise, gheada, seseo, galego estándar, prexuízos lingüísticos.*

Abstract: This paper investigates the linguistic prejudices concerning the dialectal varieties of Galician in a group of students of 6º of Primary Education in the city of Ourense by applying the «matched-guise» technique ('masks' technique). Starting from the hypothesis that the students can relate some phonetic features with some characteristics of the speakers, they were ask to complete some questionnaires after hearing two texts, one with dialectal pronunciation and the other one, standard. The results of the enquiry confirm the initial hypotheses according to which Galician dialects are associated by the students with the rural world and the standard language with urban developments. Some negative attitudes towards the traditional dialectal varieties of Galician are also detected.

Keywords: *matched-guise, gheada, seseo, standard Galician, linguistic prejudice.*

1. Introducción¹

Toda a miña vida tiven curiosidade en coñecer a lingua galega en profundidade e en perfeccionar o meu xeito de falar. Sempre considerei que o que falaban os meus avós e meu pai era «castrapo» e que habería outra xente que falaría un galego máis parecido ó que ouvía no telexornal ou nos deseños animados do Xabarín, galego que eu situaba na «xente da aldea», que para min eran os da provincia de Ourense, pois case todos os meus compañeiros e compañeiras da clase tiñan a aldea alá, mentres que a miña familia toda era dos arredores de Vigo.

O pasado ano estiven de Erasmus en Portugal e descubrín que alí existen pronuncias (en moitas palabras) que coinciden con formas dialectais do galego, o cal non debería de estrañar pois, como di Mariño Paz (2017: 17), «non existen auténticas fronteiras lingüísticas, senón suaves transicións, entre variedades xeográficas contiguas procedentes dunha mesma fonte», entre as que «adoita haber non só diferenzas, senón tamén un bo feixe de continuidades».

Ó meu parecer, a xente de Portugal non imaxina unha grafía diferente á normativa para representar estas variedades dialectais, se cadra porque o portugués é tamén unha lingua un pouco menos transparente que o galego e o castelán (a que normalmente se toma de referencia) á hora da relación entre fonemas e grafemas. Un exemplo que se me ocorre é o caso do Alentejo, onde pronuncian [irmán] tanto para masculino (*irmão*) como para feminino (*irmã*), do mesmo xeito que se fai en Vigo, ou outras moitas palabras con esta terminación, como [pán] (*pão*)².

Isto é moi semellante ó que nos acontece no noso territorio coas terminacións de palabras como *irmán*, *man*, *Xián*, *chan*... A diferenza é que, como nas escolas se fai moito fincapé na escrita e se coida moi pouco a expresión oral, acábase asumindo que debe coincidir exactamente o que se escoita co que se ve escrito, chegando mesmo á conclusión de que, de non ser así, está mal falado. Isto tamén se podería aplicar á *gheada* e ó *seseo*.

Este traballo busca dar unha idea da visión que o alumnado de Educación Primaria ten sobre diferentes formas dialectais do galego, xa que, ademais de castelanismos que poidan aparecer, hai moitos trazos dialectais que, ó non teren

¹ Gustaríame mostrar aquí o meu agradecemento, en primeiro lugar, á profesora Ana Iglesias por titorizarme na redacción deste traballo e ser responsable da súa posterior publicación e, en segundo lugar, ó meu amigo e compañeiro de piso Javier Benavides, que seguiu dende o primeiro momento a evolución do mesmo.

² Máis cuestións como esta, referidas á pronuncia do Porto, pódense encontrar no vídeo titulado *Pronúncias do norte*. Dispoñible en: <<https://www.youtube.com/watch?v=RVaT7ESiWt4>>.

unha representación literal na escrita, son considerados vulgares e incorrectos (intuitivamente) polo alumnado. Así, por exemplo, tanto seseo como gheada son alternativas do estándar oral e, en consecuencia, pódense empregar aínda que non se representen graficamente no estándar escrito. Por suposto, é precisa unha normativa na escrita de calquera lingua que sirva como referencia ós seus falantes, porén, isto non quere dicir que as formas diferentes da norma (sempre na oralidade) merezan ser desprezadas. Esta percepción de que a gheada e o seseo son incorrectos vese alentada, en primeiro lugar, polos medios de comunicación, pois non escoitamos ningún presentador nin presentadora falando con estes trazos (ou escoitámolos cheos de vulgarismos e castelanismos, cun galego castelanizado e cun seseo e unha gheada forzadas, para facer humor fácil, como é o caso de programas da TVG coma o *Land Rober*); en segundo lugar, polo propio corpo docente de lingua galega, pois, polo menos na miña experiencia persoal, todo o profesorado que me impartiu esta materia, fose na Primaria ou na Secundaria, a excepción dun único caso, non empregaban nin o seseo nin a gheada. Só lembro un profesor que me impartiu *Lingua e literatura galegas* en 1º e 2º da ESO que falaba un galego dialectal e que, incluso, cando escribía no taboleiro, empregaba palabras do estilo *muito*, *vran*, *irmán/án*... No entanto, mesmo este último exemplo penso que fai dano ás formas dialectais, pois como matiza Amil na publicación do semanario *Sermos Galiza* (16 de agosto de 2015), o feito de representalos na escrita sería como asumir que só existe un xeito correcto de ler esas palabras, cando precisamente quero defender o contrario.

Eu entendo que son estas actitudes do profesorado e dos medios cara ás formas dialectais, principalmente as da costa, as que crean ese rexeitamento da xente galegofalante cara ó galego normativo. A costa galega ten unha alta densidade de poboación e dar unha imaxe de que os trazos máis característicos deses territorios son incorrectos pode non ser a mellor estratexia contra unha crecente castelanización que se está a dar, moi especialmente, nesas zonas, xa que os falantes nativos poden non verse reflectidos no galego «normativo» e preferir que os neofalantes lles falen en castelán antes que dese xeito. Por outra parte, tamén poden evitar o seu propio galego ó sentiren que o están a falar mal, por comparación coa variedade estándar.

É importante deixar claro que as anteriores palabras non se refiren ó estándar escrito como tal. Consisten máis ben nunha reflexión acerca desa obsesión por corrixir as persoas que falan con variedades dialectais (non ó escribiren). O estándar escrito é o que serve de apoio á hora de depurar as influencias provenientes do castelán e dar unha imaxe de unidade lingüística, mais dá a sensación de que se estea a descoidar a lingua falada, na que parece que se considera correcto falar unha

especie de «castelán con palabras en galego». Seguro que a calquera se lle pode vir á mente, sen pensar moito, unha persoa galegofalante de toda a vida que pronuncia a diario moitos castelanismos léxicos que, foneticamente, soan máis a galego ca palabras galegas en boca de xente que o aprendeu na escola, e non por aprendelo nesta institución, senón polo xeito de pronuncialas con fonética castelanizada. Isto penso que acontece polo que dixeran antes: cóidase moito a escrita, pero menos se se pronuncian ou non, por exemplo, as vogais ben (a apertura, a duración, as pausas, a entoación).

O que acaban de ler nos parágrafos anteriores son pensamentos meus, ós que cheguei despois de moito cavilar sobre as miñas experiencias. No entanto, isto tamén foi criticado por lingüistas como Regueira (2013: 18), quen indica:

Non é raro que certos profesores de lingua e literatura galegas consideren que a diferenciación das sete vogais, ou da pronuncia do [j] de xeito, son «detalles» menos importantes ca a colocación do pronome, ou o plural do tipo *animais*. De feito, algúns profesores teñen recoñecido, como se fose un detalle de escasa relevancia, que eles non distinguían «as abertas e as pechadas».

Con isto, quero deixar constancia de que este é un problema que existe e ó que se lle debería prestar a súa debida atención nos centros escolares.

2. Marco teórico

Normalmente, hai unha tendencia a ver as linguas como seres que naceron puros e a tachar as diferenzas que se observan nos diferentes territorios de simple corrupción desa perfección cando, na verdade:

Entregada a si propia, a lingua non coñece máis que os dialectos, e ningún destes se dá imposto sobre os outros, o que conduce a unha fragmentación indefinida. Mais como a civilización, en se desenvolvendo, multiplica as comunicacións, escóllese por unha sorte de convención tácita, un deles para se tornar en vehículo de todo canto se interesar á nación no seu conxunto. (Moreno Cabrera, 2010: 11)

Con isto, enténdese que, polo xeral, as linguas estándar non son máis ca un dialecto escollido entre moitos e, como engade máis adiante Moreno Cabrera, «o dialecto ou variedade que se elixe como lingua nacional, aínda que incorpore elementos doutras variedades lingüísticas, nunca perde o seu carácter local orixinal» (*ibíd.*, 14); isto é, que non son os demais dialectos unha corrupción do estándar, simplemente é unha escolla que se fai de entre todos e, ademais, esta non é casual, pois vén dada pola súa «asociación coa clase hexemónica politicamente, ou cos centros de poder político ou económico» (*ibíd.* 14).

Porén, no caso do galego estándar, como xa sinaléi na introdución, aconteceu algo distinto. Debido a que a lingua dos poderosos en Galicia era o castelán e o galego ficou relegado a lingua do pobo, non existía ningunha variedade desta que fose falada polas elites. Ante esta situación, optouse polo que se coñece como estándar «composicional» (Sousa 2003: 131-132). Outros autores como Callón (2012: 99) falan de «estándar multidialectal». Este *estándar composicional* ou *multidialectal* é un modelo de estandarización integrador, pois parte dunha idea previa de comunidade lingüística e da vontade de integración de todas as variedades xeográficas que a constitúen. O estándar resultante da aplicación deste modelo é en principio máis artificial, xa que non coincide con ningunha das variedades existentes, pero como contrapartida aspira a que os falantes de todas as variedades lingüísticas se poidan sentir recoñecidos e implicados nel de xeito máis igualitario (Sousa 2003: 131-132).

En relación co que escribín no primeiro parágrafo da introdución, Fernández Rei (1990: 35-36) explica o seguinte:

As connotacións pexorativas que o ser galego falante tivo secularmente fan que aínda hoxe moitos falantes digan espontaneamente que non falan galego auténtico, senón un galego chapurrado, e que o galego cerrado se escoita en tal ou cal lugar, que con frecuencia se asocia cun sitio ou cunha zona moi distante xeograficamente de onde é a persoa investigada, lugar unido moitas veces á idea de atraso e rusticidade. Así, mentres nas Rías Baixas se considera que «falar pola jota e pola ese» é falar mal e que os que falan ben son de Lugo e Ourense, que din, entre outras cousas «maus e non mans», para moitos lugueses os que usan o bo galego son os das Rías Baixas e mailos de Ourense, ó igual que para moitos ourensáns son os de Lugo os que falan ben; outras veces, son lugares da raia de Portugal, ou de Asturias, os depositarios do galego verdá, pero nunca a fala dun mesmo, o que denota unha ausencia, aínda moi xeneralizada, de autoestima lingüística.

A simple vista pode dar a impresión de que hai unha distancia importante entre o galego das persoas que o falan toda a súa vida e o que se aprende na escola e, contrariamente ó que se poida pensar, isto non é só cousa da lingua galega ou propio exclusivamente das linguas minoritarias. Só hai que pensar no xeito de falar, por exemplo, de Andalucía respecto ó castelán estándar e, ademais, como di Moreno Cabrera (2010: 35) «a lingua estándar non é unha lingua natural, senón unha construción artificial que non cumpre o requisito fundamental que caracteriza as linguas humanas como construcións naturais», isto é, a diversidade inherente a calquera lingua.

O seseo e a gheada foron os dous trazos dialectais que máis se tiveron en conta á hora de facer este traballo e cómpre insistirmos en que ambos os dous están

aceptados no galego oral pola Real Academia Galega (RAG), a pesar de que moita xente pense o contrario. Noutras palabras, ó consultar a última edición (23ª) das *Normas ortográficas e morfolóxicas do idioma galego* (NOMIG 2012: 13, 14, 17), pódese ver como aparecen representados, foneticamente, o seseo para a letra *c* e a gheada para a letra *g* e o dígrafo <gu>, e incluso aparece unha recomendación de como representar a gheada no caso de querer «explicitar a súa pronunciación»; non existe, ademais, ningún punto que desaconselle ou non recomende o seu uso. De feito, en referencia ó xa citado, Callón (2012: 99) afirma que «os dous son tan importantes» que a propia Academia Galega tivo que aceptar estas pronunciacións. Porén, ningún presentador ou presentadora da TVG fala empregando estes trazos dialectais e, de feito, houbo unha presentadora que, cando se decidiu a falar así, requiríuselle que deixase de empregar ese xeito de falar por non se sentiren representados todos os galegos e galegas³. Ante isto só cabe formular a seguinte cuestión: acaso representa máis ó conxunto da cidadanía un galego con acento castelanizado? Porque isto é o que está a acontecer e pode ser demostrado obxectivamente, tal como fai Regueira (2013). Este autor afirma que «hai xornalistas que falan un galego que inequivocamente responde ás características do galego tradicional, tanto no que atinxe á pronuncia dos sons do galego coma á prosodia (encontros de vogais, entoación)», pero matizando ó final que «xeralmente estes modelos de galego encóntranse entre as voces en off» (Regueira 2013: 8). E segue Regueira (*ibíd.*):

Nestes momentos (inverno 2012-13) o presentador principal do Telexornal 1 non distingue as sete vogais do galego, e as súas vogais átonas son máis parecidas ás do castelán ca ás do galego tradicional. O Telexornal 2 está presentado por unha xornalista que diferencia as sete vogais tónicas (aínda que cunha distancia algo reducida entre medias abertas e medias pechadas), mais as súas vogais finais son as do castelán, e tamén moitas das características da súa entoación. Estas afirmacións poden ser corroboradas por análises acústicas das súas emisións. A proliferación de locucións con fonética castelá tamén se encontra noutras voces en off e moitos dos correspondentes.

A xente da miña xeración⁴ xa naceu cunha TVG relativamente madura e está acostumada a escoitar ese galego dende toda a súa vida, mais a xente galegofalante de xeracións anteriores sente que o que eles falan é algo distinto, xa que, no momento da súa creación, «ao estrañamento que unha variedade nova como a

³ Véxase a publicación de Pato no xornal estatal *El País* (24/03/2012).

⁴ A xente castelanfalante de toda a vida, aínda sendo doutras xeracións, tamén se podería incluír. Tamén os prexuízos dos propios galegofalantes dos que falo despois se transmiten ó resto da poboación.

estándar adoita producir nos falantes, sumábase o estrañamento provocado pola canle de transmisión, novidosa daquela, e mais por unha fonética ás veces allea, que se asociaba ademais coa lingua dominante durante séculos» (Iglesias / Álvarez / Díaz 2017: 82). Eu lembro actitudes deste estilo cando, por exemplo, meu pai ou miña avoa me dicían cousas do estilo: «eu non sei falar galego que cando eu estudaba non había diso» ou «non che gusta o meu castrapo?». Resulta evidente esa falta de conexión que, se cadra, podería ser resolta ó pór máis coidado na fonética, pois o importante non é tanto a corrección ortográfica⁵ do que se di, senón que soe ó que ten que soar, que é a galego.

3. Hipóteses

Parto destas hipóteses:

- Inconscientemente, o alumnado pensa que o galego dialectal é propio de xente da aldea e o normativo da cidade.
- Hai unha grande dependencia da escrita e, por iso, hai quen di que «fala mal» cando non coincide o que di con como se escribe.
- Hai un rexeitamento por parte da xente nova cara ós diferentes dialectos do galego.
- É posible que o alumnado considere que unha variedade non é correcta e aínda así lle guste ou lle pareza bonita.
- O alumnado mantén o prexuízo segundo o cal falar unha variedade dialectal implica ter menos estudos e, por iso, ser menos intelixente.

4. Metodoloxía

A técnica utilizada para os meus fins foi a coñecida como *matched-guise*, xa experimentada no ámbito galego polo Seminario de Sociolingüística da RAG (2003) no seu estudo *O galego segundo a mocidade* (González 2003: 17-66). Tomouse como modelo, xa que resulta bastante eficaz á hora de avaliar os prexuízos cara ás formas dialectais, no sentido de que deixa fóra outras características dos falantes que

⁵ A corrección ortográfica dáse só na escrita. É importante escribir de acordo ás normas. O caso é que, ás veces, o que non se ve é tanto ou mesmo máis importante que o que se ve.

poderían interferir nos resultados, como poden ser a idade, sexo, aspecto físico etc. Aplicouse nun centro concertado e laico do centro urbano da cidade de Ourense a todo o alumnado de 6º de Primaria, isto é, dous grupos que suman un total de 41 nenos e nenas.

Con este fin, graváronse dous audios, realizados por dous rapaces da mesma idade (21 e 22 anos), que len o mesmo texto sen máis variacións que as propias de cada unha das variedades escollidas. Os textos son unha adaptación do relato «Peito de Lobo», incluído no libro *Retrincos* de Castelao (1934), transformados de tal forma que aparecesen os trazos dialectais que se procuraban avaliar:

AUDIO 1: galego con seseo, gheada e castelanismos, propios do denominado como «bloque occidental» por Fernández Rei (1990: 108).

AUDIO 2: galego normativo sen gheada nin seseo, que non se corresponde con ningún dos tres bloques establecidos por Fernández Rei.

Ademais, os castelanismos léxicos que aparecen no AUDIO 1 non foron aleatorios, senón que son típicos da zona de que procede o rapaz que o gravou (arredores de Vigo). Os textos quedaron da seguinte forma:

AUDIO 1: Texto con gheada, seseo e castelanismos léxicos.

E cheghou o día. Era unha tarde de vran. Na plasa non collía unha aghulla. No adro da ighlesia, un rapás ó que lle faltaban tres dedos dunha man, portaba un feixe de foghetes debaixo do braso, e o fogheteiro soplaba na mecha, aghardando a primeira campanada das dose.

De súpeto tocaron as campanas, estalaron os foghetes e unha «ben afinada banda» rompeu a tocar. A cousa xa non tiña remedio. Saíu o meu cabesudo, que eu herdei de meu irmán, e no mesmo intre a xente escachou a rir, como fasía nas comedias dos titiriteiros.

É Peito de Lobo! É peito de Lobo!

AUDIO 2: Texto normativo, sen gheada nin seseo.

E chegou o día. Era unha tarde de verán. Na praza non collía unha agulla. No adro da igrexa, un rapaz ó que lle faltaban tres dedos dunha man, portaba un feixe de foguetes debaixo do brazo, e o fogueteiro sopraba na mecha, agardando a primeira badalada das doce.

De súpeto tocaron as campás, estalaron os foguetes e unha «ben afinada banda» rompeu a tocar. A cousa xa non tiña remedio. Saíu o meu cabezudo, que eu herdei do meu irmán, e no mesmo intre a xente escachou a rir, como facía nas comedias dos titiriteiros.

É Peito de Lobo! É peito de Lobo!

Unha vez gravados os audios, realizouse un cuestionario —que se pode consultar no Anexo 1 deste traballo—, formado por unha serie de preguntas relacionadas coa intelixencia, aparencia física, procedencia, profesión etc. dos falantes das gravacións. Este cuestionario debía cubri-lo o alumnado primeiro en relación co AUDIO 1 e a continuación con respecto ó AUDIO 2; é dicir, cada alumno e alumna debía completar dous cuestionarios, un por cada audio. O primeiro que se fixo foi repartir os cuestionarios polas mesas e indicarlles que debían responder con total sinceridade e que os resultados da investigación eran anónimos; que os seus mestres non ían ver nin avaliar nada do que puxesen; que tiñan que responder a todas as preguntas; que tivesen moito coidado de cubrir o cuestionario correspondente a cada audio etc. Moitos destes aspectos foron revisados durante o proceso, pois sempre había algún despistado que cubría o que non era; mais polo xeral non houbo maiores complicacións.

5. Resultados

5.1. Respecto do físico e a intelixencia

No cuestionario, só hai un ítem que fai alusión ó aspecto físico dos participantes: «É atractivo». Os resultados, que deron significatividade, segundo a proba do Chi-cadrado, poden consultarse no Gráfico 1.

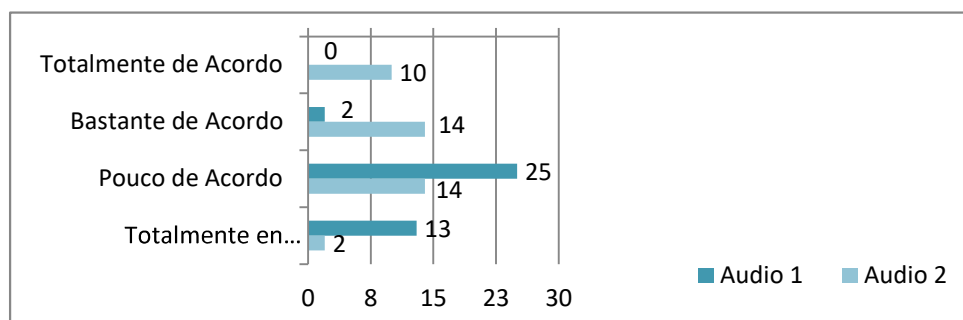


Gráfico 1: P.2. «É atractivo».

No AUDIO 1 só consideraron esa voz atractiva 2 dos 40 que responderon; un suxeito non respondeu este ítem. Entre os que a consideraron atractiva, as dúas respostas foron «Bastante de Acordo». No entanto, os que non a consideraron atractiva dividíronse entre «Pouco de Acordo», 25 respostas, e «Nada de Acordo», 13

respostas. Porén, no caso do AUDIO 2, o correspondente á variedade normativa, houbo 24 persoas que o consideraron atractivo e outras 16 que non; houbo tamén unha pregunta en branco. De entre quen escolleu que si era atractivo, houbo 10 que optaron por «Totalmente de Acordo» e 14 «Bastante de Acordo».

No caso da intelixencia, hai dous ítems («É intelixente» e «É ignorante / Non ten estudos»), cos que pasa algo semellante (Gráficos 2 e 3):

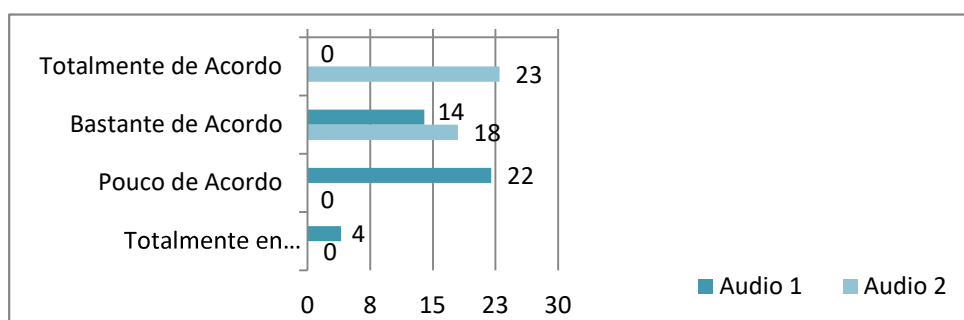


Gráfico 2: P.1. «É intelixente».

Das 40 respostas ó ítem «intelixente» do AUDIO 1, 14 foron as que o cualificaron de intelixente, fronte a 26 que responderon o contrario; houbo novamente un que non respondeu. Todas as respostas positivas, ó igual ca no ítem de «atractivo», foron «Bastante de Acordo». Outra vez, entre quen respondeu o contrario, houbo división entre «Pouco de Acordo», con 22, e «Nada de Acordo», con 4. No AUDIO 2, en cambio, responderon unanimemente que si era intelixente; ademais, todos contestaron. De todas as respostas, 23 (56,1%) foron para «Totalmente de Acordo» e 18 para «Bastante de Acordo».

Dos 41 alumnos e alumnas que contestaron o ítem «É ignorante, non ten estudos», houbo dúas varas de medir moi claras (véxase o Gráfico 3).

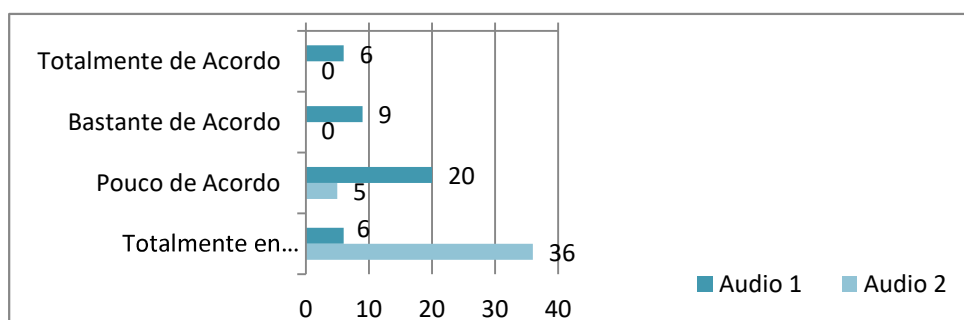


Gráfico 3: P.5. «É ignorante, non ten estudos».

Mentres que cando tiveron que cualificar de ignorante a persoa do AUDIO 1 as respostas estiveron moi repartidas, no momento de facelo co AUDIO 2 decantáronse case unanimemente pola opción «Nada de Acordo», con 36 respostas fronte ás 5 de «Pouco de Acordo». Queda así en evidencia que poden ter dúbidas de se unha persoa con fala dialectal é ou non ignorante, mais o galego normativo parece ser un indicador claro de que a persoa ten estudos.

Como se pode observar, a variedade dialectal empregada, polo menos en base ós datos, foi importante para determinar a idea mental de como era o suxeito física e intelectualmente. Vese unha clara tendencia a imaxinar cun físico máis atraente a persoa que fala o normativo. Isto, se cadra, pode ser unha relación que se fai intuitivamente: se a persoa coida a lingua, seguramente tamén coide o seu físico. Por outra banda, tamén este coidado da lingua se relaciona cunha maior intelixencia e, se cadra, por asociar ese maior nivel de «corrección» cun maior nivel de estudos. O que si parece evidente é que os prexuízos que se teñen contra os dialectos parecen tamén corresponderse cunha imaxe mental, tamén prexuízosa, da xente que os fala.

5.2. Respecto do seu xeito de falar

Este é o apartado ó que máis ítems se lle dedicaron no cuestionario, un total de 5: «Fala Ben / Mal», «Fala Ben / Mal porque» (pregunta de resposta aberta), «Fala Estraño / Raro», «Gústame o seu xeito de falar» e «É Bruto». En todos os ítems, exceptuando a pregunta aberta, o Chi-cadrado deu significativo.

O primeiro ítem recollémolo no Gráfico 4, mentres que as respostas ó segundo poden consultarse no Anexo 2, no final deste traballo:

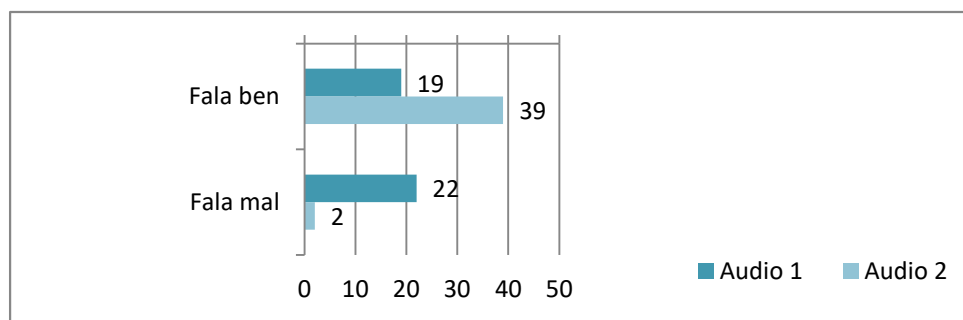


Gráfico 4: P.3. «Fala Ben / Mal».

No Gráfico 4, podemos observar como, aínda que por pouco, no caso do AUDIO 1, 22 consideran que fala mal o galego e xustifican a súa escolla con: «Apenas entendese»⁶, «Di moitas palabras mal e con acento raro», «Fala mal porque non espresase con claridade e non ten ni idea de galego», «Porque dixo algunhas palabras en castelán e pronuncia moito a S», «Porque ese acento non é moi acento de galego e o fala mal porque algunhas palabras non se lle entende», «Porque non o di todo en galego, é unha mezcla entre castellano e galego» etc. Con todo, hai bastantes respostas (19) que consideran que fala ben o galego, como se ve en comentarios como: «Ben, porque fala todo en galego e enténdeselle ben», «ten un acento galego de pura raza», «ten acento de finisterre».

A pesar de que no AUDIO 1 o resultado estivo moi parello (19 fronte a 22), o certo é que no AUDIO 2 todos, agás 2, escolleron a opción de que falaba «Ben» galego. É posible que na anterior tivesen moitos a dúbida do que significa «Falar Ben» e, por iso, estivese tan igualado; mais no segundo caso parece evidente que o feito de dicir todas as palabras igual a como aparecerían no libro de texto (a pesar de que o acento fose máis próximo do castelán), fixo que non puxesen en cuestión que estaba a falar ben. Estes resultados son un claro exemplo do que indicabamos na introdución con respecto á dependencia que existe da escrita e confírmase entón a hipótese con respostas do tipo: «...Sabe dicir as cousas ben...», «Di todas as palabras ben», «Porque ten boa pronunciación», «porque non ten erros e fala fluido» e, finalmente, «Porque non ten faltas».

Precisamente, esa última frase, malia que só a escribise un, penso que é a que rolda constantemente na cabeza do alumnado. As faltas son para a lingua escrita, mais aquí vemos como, inconscientemente, alguén deu na palabra certa de que é o que pasa co galego falado e por que a xente castelanfalante ten medo a expresarse nesta lingua. Para falar calquera lingua é preciso non ter medo a cometer erros e moitas persoas que queren falar galego non o fan por causa disto. Hai xente que ten medo a equivocarse e que os máis se dean de conta de que non é a súa lingua habitual e que acaben facéndolle a *clásica* pregunta: «e por que falas galego?». Como se tivese que haber un motivo xustificado. O feito de ter que dar explicacións por falar unha lingua fai que tamén só fagan o esforzo persoas que se comprometen con ela, ademais dos que a falan de sempre. Inconscientemente, estas persoas, moitas veces, queren demostrar que, aínda que non o falen, si que o saben falar e é xustamente quen acaba corrixindo as palabras «incorrectas» que din os demais. Do mesmo xeito que non é recomendable corrixir constantemente a alguén que decide aprender inglés, non se debería facer iso tampouco no caso do galego. Isto é algo moi

⁶ Respéctase a ortografía e a morfosintaxe orixinal do alumnado.

importante que deberían ter en conta moitos mestres e mestras. E, finalmente, todo isto vese reflectido nas respostas que deu o alumnado no cuestionario, pois eles e elas só reproducen o que aprenden do seu contorno.

Cómpre destacar que houbo dous casos contrarios: mentres que houbo un estudante que respondeu que o AUDIO 1 «ten un acento galego de pura raza» e o AUDIO 2 «ten un galego estranxeiro», houbo outro que di que o AUDIO 1 «é estranxeiro» e «Fala raro o galego» e que o AUDIO 2 «é de Galicia» e «Fala o galego decentemente». Parécenme estes dous puntos de vista moi curiosos, pois o que para un é un signo de falar un moi bo galego, para o outro parece ser unha característica que non existe na nosa lingua e que á forza ten que ser estranxeiro. No entanto, o que considerou como «pura raza» o AUDIO 1 e «estranxeiro» o AUDIO 2, á hora de dicir as profesións, puxo de manifesto que, aínda gustándolle aquel xeito de falar, os prexuízos fixeron que se decantase por «Carpinteiro» para o primeiro e «Locutor» para o segundo.

5.3. Respecto da súa procedencia

Só se fai referencia á procedencia no ítem 7: «É da Aldea / Cidade». Neste caso, non houbo ninguén que non respondese, polo que existen 41 respostas por cada audio. Para o AUDIO 1 os resultados foron: 37 para «Aldea» e 4 para «Cidade». Entre tanto, as respostas do AUDIO 2 deron: 9 para «Aldea» e 32 para «Cidade», como se pode ver no Gráfico 5:

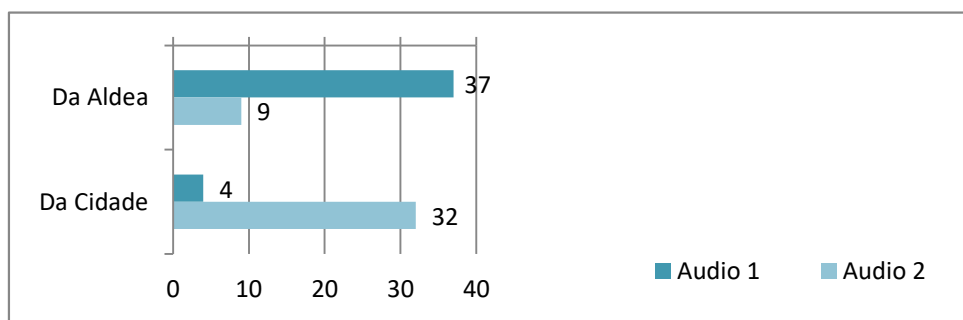


Gráfico 5: P.7. «É da Aldea / Cidade».

Este foi o primeiro ítem onde as respostas quedaron moi claras en ambos os audios. Polo xeral, nas demais preguntas había un audio, o 2, que estaba moi claro e, no outro, a pesar de que a opción máis escollida fose a esperada, sempre estaban as respostas un pouco máis repartidas. Porén, neste caso quedou moi claro que pensan

que uns trazos dialectais marcados como os que representa o AUDIO 1 só poden referirse a unha persoa da aldea e, pola contra, tampouco esperan que unha persoa que fala na variedade normativa e cun acento tan castelanizado, como no AUDIO 2, poida vir do rural.

Alén diso, atendendo ó que responderon noutras preguntas, pódese ver que unha gran parte das profesións (gandeiro, garda forestal, granxeiro...) que asocian ó AUDIO 1 están relacionadas tamén con este mundo rural. Ademais, hai algunha outra resposta do tipo «ten acento de finisterre», cando precisamente Vigo, que é a cidade máis poboada de Galicia, ten estes mesmos trazos dialectais. Outros comentarios como «parece viejo y habla a gritos» farían referencia a unha franxa de idade. Hai outra resposta que xustifica que o que está a falar é galego por asociación do seu acento á aldea: «Vive nunha aldea e nas aldeas solen falar galego». Nesta resposta estaba a xustificar que falaba «Ben» galego, dando xa por evidente que era da aldea e que por iso sabía falalo.

5.4. Respecto de se lles parece unha persoa amable ou agradable

Do mesmo xeito que aconteceu coa procedencia, para este apartado só se elaborou un ítem (P.8. «É Amable / Agradable»). É posible tamén apreciar como esta percepción da persoa pode verse influenciada polo uso dunha variedade dialectal ou outra.

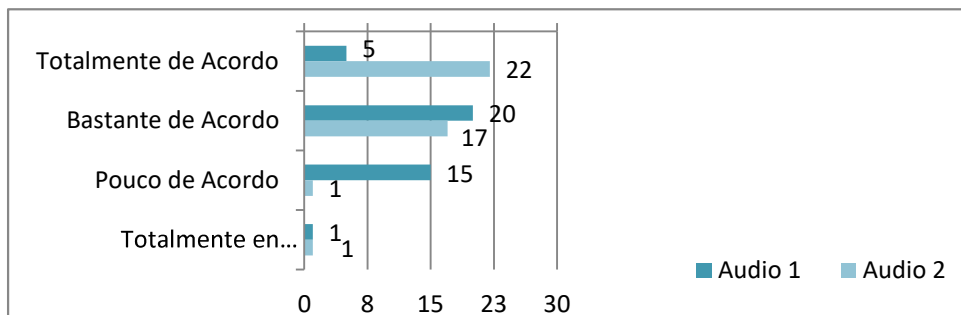


Gráfico 6: P.8. «É Amable / Agradable».

Como se pode observar no Gráfico 6, semella haber unha certa indecisión á hora de indicar se o locutor do AUDIO 1 é amable ou non. Sen dúbida, gañan as opcións positivas, mais obsérvase unha certa indecisión. Digo isto, porque tan só 5 persoas responderon «Totalmente de Acordo» e outra «Nada de Acordo». Pola contra, para o AUDIO 2 practicamente só hai respostas positivas, sendo «Totalmente de Acordo»

pola que se decantou un maior número de alumnado (22), seguida de «Bastante de Acordo» (17). As outras dúas só foron escollidas por 1 persoa cada unha.

Igual que pasa con outros ítems, mentres que no caso do galego dialectal se poden posicionar dun xeito máis ambiguo, non teñen dúbidas en responder que a persoa que fala o galego normativo é sen dúbida amable, intelixente, que fala ben.

5.5. Respecto da profesión

Hai tres ítems que fan referencia ó tema das profesións, e dous deles son preguntas abertas, que nos permiten aproximarnos á idea que ten o alumnado do tipo de traballo que desenvolven as persoas que falan dunha maneira ou outra.

En primeiro lugar, no ítem 6, «En que pensan que traballa», houbo só unha persoa que non respondeu esta pregunta. Como se pode observar no Gráfico 7, para poder estudar mellor a pregunta aberta, decidiuse facer á parte unha variable nova na que se clasificaron as respostas segundo fosen traballos relacionados co sector primario ou non, táboa que se pode consultar no Anexo 3 final.

Alén diso, había respostas nas que se seguiron criterios distintos para incluílas nun ou noutro grupo: hai algunhas como «gardabosques» que, aínda que non estea relacionada co sector primario, foi posta nese grupo porque se considerou que está relacionado co mundo rural. Do mesmo xeito, hai algunhas respostas que teñen un claro matiz canto á posición que ocupan ambos («Peixeiro» e «Dueño de la peixería»), polo que foron tamén incluídas respectivamente como «Sector Primario» e «Outras Profesións». É o mesmo caso có de «Contacontos Malo» e «Xornalista Malo», que se incluíron no primeiro grupo, debido a que se trata de respostas marcadas ó engadir unha valoración a través do adxectivo «malo».

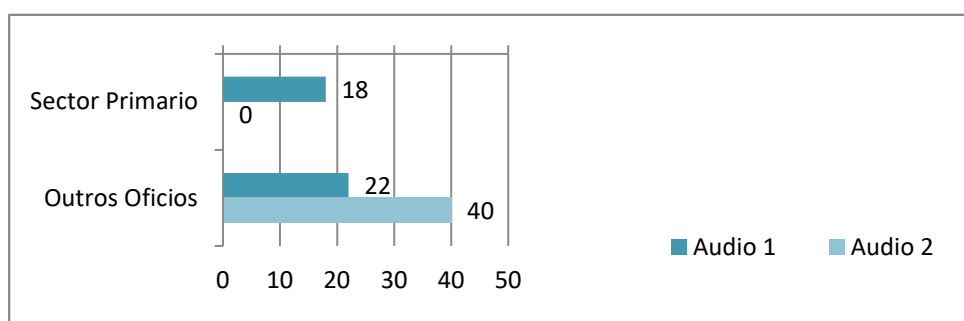


Gráfico 7: P.6. «En que pensan que traballa» (sector).

No Gráfico 7 pódese ver como, mentres que para o AUDIO1 case a metade das respostas indicaban traballos do sector primario, con menos cualificación ou co cualificativo «Malo», para o AUDIO 2 non houbo ningunha que reunise calquera destes requisitos. Ademais, resulta curioso que varias das respostas ó AUDIO 1 que incluimos en «outros oficios» refírense á profesión de camioneiro. Todo isto considerouse como un indicador das expectativas de éxito profesional que ten o alumnado con respecto á forma de falar da persoa. Tamén se pode relacionar co feito de que tradicionalmente en Galicia era a xente do rural quen traballaba no sector primario e utilizaba a lingua galega, fronte á administración e outros traballos relacionados coa cidade e o emprego do castelán. Polo tanto, poderíamos deducir unha relación entre o uso tradicional do galego e a variedade dialectal do AUDIO 1.

Os ítems 9 e 10 fálannos, respectivamente, sobre se os dous suxeitos poderían ser «profesor de galego» e «por que?». No Gráfico 8 podemos comprobar os datos:

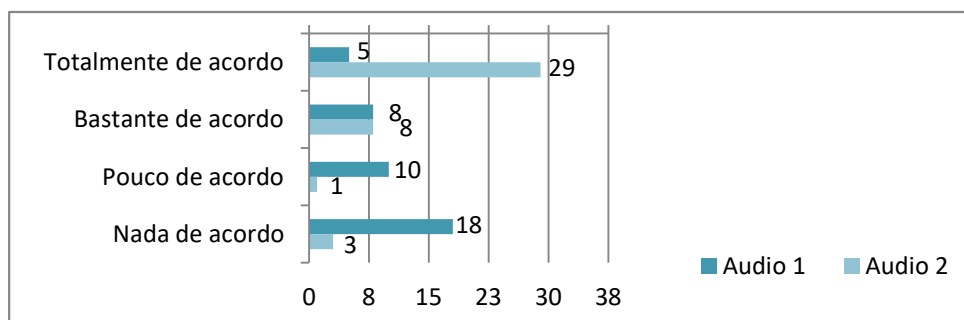


Gráfico 8: P.9. «Podería ser profesor de galego».

Das 41 respostas sobre o AUDIO 1, 5 delas foron para «Totalmente de Acordo» e 8 para «Bastante de Acordo». Das 28 restantes, 10 foron para «Pouco de Acordo» e 18 para «Nada de Acordo». Polo tanto, gaña por máis da metade das respostas a opinión de que non cren que poida ser profesor ou profesora de galego un falante con seseo e gheada. En concreto, a opción que quedou en primeiro lugar foi a de «Nada de Acordo».

No caso do AUDIO 2, pola contra, podemos comprobar que 37 das 41 respostas estaban de acordo coa pregunta, dividíndose entre «Totalmente de Acordo» con 29, e «Bastante de Acordo» con 8. Restarían así 4 que se dividiron entre «Pouco de Acordo» con 1 e «Nada de Acordo» con 3.

Ponse outra vez de manifesto como o feito de falar unha variedade dialectal claramente marcada resulta para o alumnado unha razón de peso para non ser profesor ou profesora. Ademais, pódense destacar de entre as xustificacións,

respostas como «Non porque como fala mal o galego e non se lle entende os nenos non o entenderían», «Non se lle entende ao falar», «Porque e imnorante», «Non e que fale moi ben», «Porque non ten o perfil adecuado» etc., para xustificar que non poida ser profesor de galego o locutor do AUDIO1. En contraposición, vemos os argumentos contrarios para xustificar que o falante do AUDIO 2 si poida ser profesor de galego: «Fala o galego decentemente», «Por a súa forma de falar», «Porque fala ben o galego e os nenos entenderíanlle», «Porque pronuncia moi ben o galego e o fala ben creo que podería ensinar moi ben» etc.

6. Conclusións

En primeiro lugar, co fin de obter uns resultados estatisticamente significativos, sería recomendable replicar esta investigación cunha mostra maior. Alén diso, tamén sería interesante aplicala en diferentes puntos do territorio, intentando rexistrar a visión que se ten dependendo do bloque dialectal ó que se pertenza, da cidade (diferenzas entre os barrios), da vila, da aldea... Seguramente obteríamos datos moi interesantes.

Dito isto, unha das conclusións que se pode extraer desta investigación, e que parece confirmar as hipóteses iniciais, é que semella existir un claro rexeitamento nas novas xeracións, polo menos nos suxeitos estudados, cara ás formas dialectais do galego. Por outro lado, tamén parece que se confirma que o alumnado adoita relacionar as variedades dialectais do galego co mundo rural e o estándar (exento de gheada e seseo) co mundo urbano. A dependencia coa escrita tamén pode ser a responsable de respostas como que «non ten faltas» na oralidade ou que «di todas as palabras ben», entre outras.

Ademais, parece que hai algún alumno a quen si que lle gusta o galego que emprega o suxeito do AUDIO 1, malia pensar que non é correcto falar daquel xeito. Porén, isto non é o que acontece na maior parte dos casos. A maioría relaciona incorrecto con que non lle gusta.

Tamén semella que se confirma a hipótese de que o rapaz de fala dialectal é considerado menos intelixente có outro. Ademais, mentres que pareceron ter dúbidas entre se cualificar ou non de ignorante a persoa da variedade dialectal, o feito de o outro individuo falar o galego normativo si que pareceu funcionar como un indicador claro de que a persoa tiña estudos.

A modo de resumo final, pódese dicir que a visión que o alumnado ten da lingua e das súas diversas variedades non é máis ca unha construción que fan en conxunto

coa sociedade e que os docentes somos unha parte fundamental desta; por iso, cómpre sermos conscientes do poder que temos á hora de transmitir ó noso alumnado uns prexuízos ou valores relativos á lingua, que poden ser o incentivo ou a «pedra no camiño» á hora de que o alumnado se interese en falar de xeito normal o galego, sen medo a que lles digan que o están a facer mal.

Referencias bibliográficas

- Amil, Jon (2015): «Escribir con gheada e seseo», *Sermos Galiza*, 16/08/2015. Dispoñible en: <<https://www.sermosgaliza.gal/opinion/jon-amil/escribir-gheada-seseo/20150813140949039947.html>>. [Última consulta do 05/05/2018]
- Callón, Carlos (2012): *Como falar e escribir en galego con corrección e fluidez*. Vigo: Xerais.
- Castelao, Alfonso D. R. (1934): *Retrincos*. Santiago de Compostela: Nós.
- Fernández Rei, Francisco (1990): *Dialectoloxía da lingua galega*. Vigo: Xerais.
- González González, Manuel (dir.) (2003): *O galego segundo a mocidade. unha achega ás actitudes e discursos sociais baseado en técnicas experimentais e cualitativas*. A Coruña: Seminario de Sociolingüística / Real Academia Galega.
- Iglesias Álvarez, Ana / Xosé Álvarez García / Salomé Díaz Muñiz (2017): «O estándar galego nas novas xeracións: entre o afastamento e a necesidade», *Revista Galega de Filoloxía* 18, 79-113. DOI: <https://doi.org/10.17979/rgf.2017.18.0.3182>.
- Mariño Paz, Ramón (2017): *Fonética e fonoloxía históricas da lingua galega*. Vigo: Xerais.
- Moreno Cabrera, Juan Carlos (2010): *O nacionalismo lingüístico*. Cangas do Morrazo: Edicións Morgante. [Obra orixinal publicada en 2008.] [Tradución de Moisés Barcia.]
- NOMIG = Real Academia Galega (2012²³): *Normas ortográficas e morfolóxicas do idioma galego*. A Coruña: RAG.
- Pato, Alfonso (2012)): «TVG pide a una presentadora que no utilice la 'gheada'», *El País*, 24/03/2012. Dispoñible en: <https://elpais.com/ccaa/2012/03/24/galicia/1332614868_924474.html>.
- Regueira, Xosé Luís (2013): «Estándar oral e modelos de lingua», *A letra miúda. Revista de sociolingüística para o ensino* 2, xaneiro-marzo. Dispoñible en: <http://coordinadoraendl.org/aletramiuda/artigos/art2_n2.pdf>.
- Sousa, Xulio (2003: 129-146): «Léxico dialectal e estandarización», en M^a. Álvarez de la Granja / E. González Seoane (eds.), *A estandarización do léxico*. Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega, 129-146.

Anexos

Anexo 1: Cuestionario

Por favor, LE CON ATENCIÓN e contesta o seguinte cuestionario riscando cun X segundo estas: totalmente de acordo, bastante de acordo, pouco de acordo ou nada de acordo.

PREGUNTAS	VALORACIÓN			
CONSIDERO QUE QUEN FALA NO AUDIO ...	Totalmente de Acordo	Bastante de Acordo	Pouco de Acordo	Nada de Acordo
... É intelixente				
... É atractivo	Totalmente de Acordo	Bastante de Acordo	Pouco de Acordo	Nada de Acordo
... Fala galego	☐ Ben ☐ Mal			
Creo que a persoa do audio fala Ben / Mal porque:				
... É ignorante, non ten estudos	Totalmente de Acordo	Bastante de Acordo	Pouco de Acordo	Nada de Acordo
De que dirías que traballa esta persoa?				
... É	☐ Da cidade ☐ Da aldea			

Cumieira 4. Cadernos de investigación da nova Filoloxía Galega

... É amable/agradable	Totalmente de Acordo	Bastante de Acordo	Pouco de Acordo	Nada de Acordo
... Podería ser profesor de galego	Totalmente de Acordo	Bastante de Acordo	Pouco de Acordo	Nada de Acordo
Por que?				
... Fala estraño/raro	Totalmente de Acordo	Bastante de Acordo	Pouco de Acordo	Nada de Acordo
... Gústame o seu xeito de falar	Totalmente de Acordo	Bastante de Acordo	Pouco de Acordo	Nada de Acordo
... Bruto	Totalmente de Acordo	Bastante de Acordo	Pouco de Acordo	Nada de Acordo

Anexo 2

Pensan que fala Ben / Mal porque...

	BEN / MAL PORQUE:		BEN / MAL PORQUE:
1.1	<i>Ben, porque se le entende con claridade</i>	21.2	<i>Entendese moito</i>

1.2	<i>Ben, porque te a sua chispa</i>	22.1	<i>Ben. Se le entiende</i>
2.1	<i>Porque ese acento non é moi acento de galego e o fala mal porque algunhas palabras non se lle entende</i>	22.2	<i>Ben, fala ben</i>
2.2	<i>Porque ese galego e que naceu en Galicia ou leva tempo falando galego moito tempo</i>	23.1	<i>Mal. porque non fala alto y claro e pon moito a s en vez de a x</i>
3.1	<i>Di moitas palabras mal e con acento raro</i>	23.2	<i>ben dice todas as palabras en galego e ten moita delicadeza e se lle entende o que di</i>
3.2	<i>En casa de pequeno falaba moito galego entón creceu falando galego e fala ben</i>	24.1	<i>Por que non se lle entende.</i>
4.1	<i>Porque non o entendín</i>	24.2	<i>Ben. Por que se lle entende</i>
4.2	<i>Porque se entende ben</i>	25.1	<i>Porque non se lle entende moi ben</i>
5.1	<i>Porque grita mucho, y no se le entiende.</i>	25.2	<i>Porque se lle entende moito mellor</i>
5.2	<i>Porque se lle entende.</i>	26.1	<i>Por que e moi culto</i>
6.1	<i>Porque hai palabras que as si en castelán e pronuncia mal</i>	26.2	
6.2	<i>Porque pronuncia ben e fala ben o galego</i>	27.1	<i>ten acento de finisterre</i>
7.1	<i>Ben, porque fala todo en galego e emténdeselle ben</i>	27.2	<i>porque notaselle</i>
7.2	<i>Fala todo en galego</i>	28.1	<i>mal no se le entendia</i>
8.1	<i>Ben porque pronuncia ben as palabras</i>	28.2	<i>ben si se le entendia</i>

Cumieira 4. Cadernos de investigación da nova Filoloxía Galega

8.2	<i>Porque fala rápido e pronuncia ben o galego</i>	29.1	<i>Fala mal porque non espresase con claridade e non ten ni idea de galego</i>
9.1	<i>Porque é campas e dixo campanas</i>	29.2	<i>Creo que fala ben porque sabe dicir as cousas ben e entendolle moi ben</i>
9.2	<i>porque sempre fala o galego</i>	30.1	<i>Fala ben pero non ten un acento cualificado</i>
10.1	<i>Porque non o di todo en galego, é unha mezcla entre castellano e galego</i>	30.2	<i>Por que se lle entende perfectamente.</i>
10.2	<i>Porque fala sempre galego e non mezcla palabras en castellano</i>	31.1	<i>Porque pronuncia mal as palabras e fai algunhas en galego e outras en español.</i>
11.1	<i>Dixera praxa</i>	31.2	<i>Porque o pronuncia todo ben.</i>
11.2	<i>Sí, porque non ten faltas</i>	32.1	<i>Porque dixo algunhas palabras en castelán e pronuncia moito a S.</i>
12.1	<i>Porque se le escucha muy bien hablar gallego</i>	32.2	<i>Porque ten boa pronunciación.</i>
12.2	<i>Porque la mayoría de las cosas no se le entienden</i>	33.1	<i>é extranxeiro</i>
13.1	<i>Fala ben galego só que ten un acento distinto e o pronuncia mal pero o que é falar galego o fala medianamente ben</i>	33.2	<i>é de Galicia</i>
13.2	<i>Ben porque estudiou mai ou porque falou máis galego na súa casa</i>	34.1	<i>Di unhas palabras mal e outras as acorta.</i>
14.1	<i>Creo que porque se esta acostumbrando a falar galego</i>	34.2	<i>Di todas as palabras ben</i>
14.2	<i>Ben. porque ja és acostumbrado, creo que traballa com eso.</i>	35.1	<i>porque fala ben.</i>
15.1	<i>Porque vocalizao bastante ben</i>	35.2	<i>Porque non se equivocou en nada</i>

15.2	<i>Porque se nota que bocaliza ven</i>	36.1	<i>Porque le entendí, e a min me costa entenderlo</i>
16.1	<i>vive nunha aldea e nas aldeas solen falar galego</i>	36.2	<i>LLe entendí toudo, enton me parece que fala mellor que o anterior</i>
16.2	<i>É un adolescente e atractivo entón.</i>	37.1	<i>Ten un tono de voz moi alto e tamén di palabras en castelán.</i>
17.1	<i>Ben. porque falao moi fluido e ten acento</i>	37.2	<i>Non añade palabras en castelán e o tono de voz e agradable.</i>
17.2	<i>Porque non ten erros e fala fluido</i>	38.1	<i>Porque hablaba español algunhas veces</i>
18.1	<i>Porque non se lle entende o que di e para min non fala ben</i>	38.2	
18.2	<i>Ben porque creo que vocaliza ben e se lle entende ben</i>	39.1	<i>Porque esta falando galego</i>
19.1	<i>Notaselle o acento galego, pero non se lle entende nada</i>	39.2	<i>Porque se le entiende</i>
19.2	<i>Se lle entende xenial</i>	40.1	<i>Porque coñece palabras é próonuncias</i>
20.1	<i>Porque ten un acento galego de pura raza</i>	40.2	<i>Por que ten boa pronunciación</i>
20.2	<i>Porque ten un acento estranxeiro</i>	41.1	<i>Porque non vocaliza ben e non é «campanas» e «campás»</i>
21.1	<i>Apenas entendese</i>	41.2	<i>Vocaliza ben e non ten fallos</i>

Anexo 3

En que pensan que traballan:

	SECTOR	TRABALLO		CONSIDÉRASE	TRABALLO
1.1	<i>Sector Primario</i>	<i>Granxeiro</i>	21.2	<i>Outros Oficios</i>	<i>Presidente do Goberno</i>
1.2	<i>Outros Oficios</i>	<i>Profesor (de infantil)</i>	22.1	<i>Sector Primario</i>	<i>De pastor</i>
2.1	<i>Outros Oficios</i>	<i>Camionero</i>	22.2	<i>Outros Oficios</i>	<i>De profesor</i>
2.2	<i>Outros Oficios</i>	<i>Periodista</i>	23.1	<i>Sector Primario</i>	<i>de contacontos malo</i>
3.1	<i>Outros Oficios</i>	<i>Camionero</i>	23.2	<i>Outros Oficios</i>	<i>de contacontos bo</i>
3.2	<i>Outros Oficios</i>	<i>Profesor de galego ou castelán</i>	24.1	<i>Sector Primario</i>	<i>El n traballa nun traballo pouco insignificante</i>
4.1	<i>Outros Oficios</i>	<i>Camionero</i>	24.2	<i>Outros Oficios</i>	<i>De profesor</i>
4.2	<i>Outros Oficios</i>	<i>Periodista</i>	25.1	<i>Outros Oficios</i>	<i>nunha tenda</i>
5.1	<i>Outros Oficios</i>	<i>De camionero</i>	25.2	<i>Outros Oficios</i>	<i>De profesor</i>
5.2	<i>Outros Oficios</i>	<i>De Periodista</i>	26.1	<i>Outros Oficios</i>	<i>de entrevistador</i>
6.1	<i>Sector Primario</i>	<i>De granxeiro</i>	26.2	<i>Outros Oficios</i>	<i>de contacontos</i>
6.2	<i>Outros Oficios</i>	<i>De profesor ou de periodista</i>	27.1	<i>Outros Oficios</i>	<i>Mecanico</i>
7.1	<i>Sector Primario</i>	<i>De granxeiro</i>	27.2	<i>Outros Oficios</i>	<i>Doutor</i>
7.2	<i>Outros Oficios</i>	<i>Profesor de Eucación física</i>	28.1	<i>Sector Primario</i>	<i>Peixeiro</i>

8.1	<i>Outros Oficios</i>	<i>Reporteiro</i>	28.2	<i>Outros Oficios</i>	<i>Dueño de la peixería</i>
8.2	<i>Outros Oficios</i>	<i>Periodista</i>	29.1	<i>Outros Oficios</i>	<i>De albañil</i>
9.1	<i>Sector Primario</i>	<i>gardabosques</i>	29.2	<i>Outros Oficios</i>	<i>De profesor de galego</i>
9.2	<i>Outros Oficios</i>	<i>profesor</i>	30.1	<i>Sector Primario</i>	<i>No campo, arando a terra</i>
10.1	<i>Sector Primario</i>	<i>gardabosques</i>	30.2	<i>Outros Oficios</i>	<i>De perito xudicial</i>
10.2	<i>Outros Oficios</i>	<i>Profesor de Galego</i>	31.1	<i>Sector Primario</i>	<i>De granxeiro.</i>
11.1	<i>Outros Oficios</i>	<i>actor</i>	31.2	<i>Outros Oficios</i>	<i>De profesor de galego</i>
11.2	<i>Outros Oficios</i>	<i>Profesor</i>	32.1	<i>Outros Oficios</i>	<i>Nun bar</i>
12.1	<i>Outros Oficios</i>	<i>En la radio</i>	32.2	<i>Outros Oficios</i>	<i>De profesor</i>
12.2	<i>Outros Oficios</i>	<i>lector de libro</i>	33.1	<i>Outros Oficios</i>	<i>Reportero ou o que comenta.</i>
13.1	<i>Sector Primario</i>	<i>Agricultor ou un traballo de «Aldea»</i>	33.2	<i>Outros Oficios</i>	<i>Comentarista.</i>
13.2	<i>Outros Oficios</i>	<i>locutor de radio</i>	34.1	<i>Outros Oficios</i>	<i>De profesor.</i>
14.1	<i>Outros Oficios</i>	<i>De profesor de galego</i>	34.2	<i>Outros Oficios</i>	<i>Profesor</i>
14.2	<i>Outros Oficios</i>	<i>De profesor de galego.</i>	35.1	<i>Outros Oficios</i>	<i>Traballa na radio</i>
15.1	<i>Sector Primario</i>	<i>Agricultor</i>	35.2	<i>Outros Oficios</i>	<i>Nunha cafetería</i>
15.2	<i>Outros Oficios</i>	<i>vecario</i>	36.1	<i>Outros Oficios</i>	<i>en un café</i>

Cumieira 4. Cadernos de investigación da nova Filoloxía Galega

16.1	<i>Sector Primario</i>	<i>Agricultor</i>	36.2	<i>Outros Oficios</i>	<i>Profesor</i>
16.2	<i>Outros Oficios</i>	<i>Comercio</i>	37.1	<i>Sector Primario</i>	<i>De gandeiro</i>
17.1	<i>Outros Oficios</i>	<i>Camionero</i>	37.2	<i>Outros Oficios</i>	<i>Na radio.</i>
17.2	<i>Outros Oficios</i>	<i>Nunha tenda</i>	38.1		
18.1	<i>Sector Primario</i>	<i>De gandeiro</i>	38.2		
18.2	<i>Outros Oficios</i>	<i>Profesor</i>	39.1	<i>Outros Oficios</i>	<i>de Guia</i>
19.1	<i>Sector Primario</i>	<i>Pastor</i>	39.2	<i>Outros Oficios</i>	<i>de noticiero</i>
19.2	<i>Outros Oficios</i>	<i>Profesor de infantil en galego dunha aldea</i>	40.1	<i>Sector Primario</i>	<i>do campo agricultura</i>
20.1	<i>Outros Oficios</i>	<i>Carpinteiro</i>	40.2	<i>Outros Oficios</i>	<i>Profesor</i>
20.2	<i>Outros Oficios</i>	<i>Locutor</i>	41.1	<i>Outros Oficios</i>	<i>Xornalista (mao)</i>
21.1	<i>Outros Oficios</i>	<i>comico</i>	41.2	<i>Outros Oficios</i>	<i>Radio</i>

Cumieira. Cadernos de investigación da nova Filoloxía Galega é unha publicación do Departamento de Filoloxía Galega e Latina da Universidade de Vigo que recolle traballos académicos dos novos investigadores e investigadoras no ámbito da Filoloxía Galega.

Neste vol. 4 poden lerse estudos de sociolingüística e dialectoloxía sobre o galego, de sintaxe contrastiva entre galego e romanés e sobre o discurso fotográfico en Galicia.

Universidade de Vigo